

Sotsiaalministeerium
Gonsiori 29
15027 Tallinn

Teie: 12.03.2015 nr 1.2-2/31

Meie 02.04.2015 nr 4/79

**Arvamuse esitamine Vabariigi Valitsuse määruse
„Soopõhiste tööalaste statistiliste andmete kogumise
kord ja andmete loetelu“ eelnõu kohta**

Lugupeetud Helmen Kütt

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Sotsiaalministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust Vabariigi Valitsuse määruse „Soopõhiste tööalaste statistiliste andmete kogumise kord ja andmete loetelu“ eelnõu (edaspidi: Eelnõu) kohta. Järgnevalt esitame oma seisukohad Eelnõu kohta, lähtudes liikmetelt saadud tagasisidest.

Esmalt peame märkima, et oleksime hea õigusloome tava ja kaasamise hea tava kohaselt eeldanud, et antud teemat oleks analüüsitud juba enne eelnõu kooskõlastamisele saatmist ning konsulteeritud erinevate huvigruppidega. Kuna tegemist on sisuliselt uue kohustusega, oleks meie hinnangul olnud kohane koostada teemakohane eelnõu väljatöötamiskavatsus, et selgitada välja erinevate huvigruppide arvamus, probleemid ning lahendusvariandid. Peame äärmiselt kahetsusväärseks, et seda ei ole peetud vajalikuks teha ning teadvult ühiskonnas olulise ja vastakaid seisukohti tekitava teema puhul on peetud vajalikuks viia läbi vaid formaalne kaasamine.

1. Puudub põhjalik mõjude analüüs

Kaubanduskoda on oma liikmetelt saanud tagasisidet, et soopõhiste andmete kogumise korra täpsustamisega kaasneb oluline halduskoormuse kasv, seda eelkõige väiksematel ettevõtetel. Seetõttu jääb Kaubanduskojale ebaselgeks, millest lähtuvalt on Eelnõu koostajad leidnud, et määruse rakendamine ei too kaasa märkimisväärset halduskoormuse kasvu. Eelnõu seletuskirjas ei ole ministeerium meie hinnangul määruse mõjusid sisuliselt ja piisavalt põhjalikult hinnanud. Rõhutame, et piisavaks mõjude analüüsiks ei saa lugeda argumenteerimata seisukohta, et „määrus mõjutab mõningal määral“.

Kaubanduskoja hinnangul on määruse rakendamisega kaasnev iga-aastane kulu ettevõtjate jaoks üle 6 mln euro aastas. Järgnevalt selgitame lähemalt, kuidas hindasime määruse rakendamisega kaasnevat majanduslikku mõju.

Tööandjate jaoks on peamiseks kuluks andmete kogumisega seonduv tööjõukulu. Arvutuse tegemisel oleme eeldanud, et keskmiselt kulub igal organisatsioonil soopõhiste tööalaste andmete kogumiseks 30 minutit iga kuu ehk 6 tundi aastas. Andmeid tuleb koguda majandusaasta lõikes, kuid ilmselt on mõistlik andmeid koguda jooksvalt, mitte aasta lõpus tagant järgi. Kindlasti leidub Eestis juba täna tööandjaid, kes saavad Eelnõus nimetatud andmed kiiresti ja lihtsalt kätte oma infosüsteemidest ning täidavad juba täna Eelnõust tulenevaid kohustusi mõne minutiga (võimalik, et sellegi saavutamiseks on vajalikud siiski teatavad infotehnoloogilised arendused). Siiski peame arvestama asjaoluga, et üle 90% organisatsioonidest on Eestis sellised, kus on vähem kui 10 töötajat ja ilmselt väiksematel

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA

Estonian Chamber of Commerce and Industry • Эстонская Торгово-промышленная палата

organisatsioonidel selline infotehnoloogiline võimekus täna puudub. Eeldada võib, et väiksemate organisatsioonide infosüsteemis ei ole näiteks andmeid selle kohta, kui palju oli ühele ametikohale tööle soovijaid ning milline oli kandideerijate sooline jaotus. Mõju hindamisel eeldasime, et ühe töötunni kulu on 9,20 eurot (Statistikaameti andmetel 2014. aasta IV kvartali tööandja keskmine tööjõukulu tunnis). Kohustatud isikute ringi kindlaks tegemisel oleme lähtunud statistilisse profiili kuuluvate ettevõtete arvust. Statistikaameti andmetel kuulus statistilisse profiili 2013. aastal 112 760 ettevõtet.

Seega on majanduslik mõju ettevõtluskeskkonnale halduskoormuse suurenemise näol ca 6,22 mln eurot (9,20 eurot x 112760 ettevõtet x 6 tundi).

Lisaks iga-aastasele andmete kogumisega seonduvale kulule peaksid Eelnõu koostajad hindama ka ühekordseid kulusid. Eelnõu seletuskirjas (lk 6) on mainitud, et organisatsioonides, kus algandmed määruses nõutavate andmete väljatoomiseks on küll olemas, kuid senini on puudunud võimalus nende soopõhiseks eristamiseks, kaasnevad määruse rakendamisega kulutused ühe tunnuse – soo – lisamiseks personali- ja raamatupidamissüsteemi. Samas ei ole Eelnõu koostajad hinnanud nende kulude suurust.

Kaubanduskoda ei nõustu Eelnõu seletuskirjas esitatud seisukohaga, et ettevõtete halduskoormus ei tõuse määruse rakendumisel märkimisväärselt muu hulgas põhjusel, et tööandjad ei pea kogutud andmeid regulaarselt riigile esitama. Juhime tähelepanu sellele, et andmete edastamisele kulub tõenäoliselt ainult mõned minutid (juhul kui andmeid kogutakse juba täna süstematiseeritult) ning kordades suurem halduskoormus seonduv andmete kogumise, mitte esitamisega.

Kaubanduskojale jääb ebaselgeks ka seletuskirjas (lk 5) välja toodud lause, mille kohaselt ei ole halduskoormuse tõus märkimisväärne põhjusel, et sarnaseid andmeid tekib tööandjatel oma personali kohta regulaarselt juba praegu. Kaubanduskoda nõustub, et tööandjatel on põhimõtteliselt olemas need andmed, mida Eelnõu kohaselt tuleb koguda. Samas peab tööandja neid andmeid süstematiseerima, koondama ning viima isikustamata kujule majandusaasta lõikes, millega kaasneb ikkagi täiendav halduskoormus. Eelkõige mõjutab Eelnõu negatiivselt väike- ja keskmise suurusega ettevõtteid, kes peavad tegevuse efektiivsuse kõrval panustama enam nende jaoks ebavajalike protseduuride korraldamisele, saamata sealjuures vastu seletuskirjas viidatud positiivseid mõjusid.

Lisaks halduskoormusele ja määruse rakendamisega kaasnevatele ühekordsetele kuludele ei ole Eelnõu koostajad piisava põhjalikkusega analüüsinud ka sotsiaalset mõju. Seletuskirjas (lk 5) on välja toodud, et määruse rakendumine omab olulist sotsiaalset mõju. Lisaks mõjutab määrus Eelnõu koostajate hinnangul töösuhteid ja –kultuuri, kaudselt tööhõivet ning aitab oluliselt kaasa soolise võrdõiguslikkuse edendamisele. Samas ei ole seletuskirjas piisavalt põhjalikult selgitatud, kuidas aitab andmete kogumine näiteks edendada soolist võrdõiguslikkust. Kuidas aitab määrus kaasa võrdõiguslikkuse parendamisele tervikuna ning sh tööhõivele.

Olles Eelnõud analüüsinud, peame tõdema, et meie hinnangul Eelnõu nende eesmärkide täitmisele kuidagi kaasa ei aita.

2. Puudub hetkeolukorra analüüs

Kehtiv soolise võrdõiguslikkuse seadus paneb tööandjale kohustuse koguda soopõhiseid tööalaseid statistilisi andmeid, mis vajadusel võimaldavad asjaomastel institutsioonidel jälgida ja hinnata võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist töösuhetes. Seletuskirja põhjal võib järeldada, et Eelnõu koostajad ei ole hinnanud, kas ja kuidas tööandjad seda kohustust täna

täidavad. Võimalik, et suurem osa töandjaid täidab kohustust Eelnõuga kavandatud väiksemas mahus, kuid see on piisav selleks, et täita soolise võrdõiguslikkuse seadusest tulenevaid kohustusi. Seega ei saa välistada, et töandjal piisab seadusest tulenevate kohustuste täitmiseks ka vähemate andmete kogumisest kui Eelnõu ette näeb. Kaubanduskoda on seisukohal, et Eelnõu koostajad peaksid esmalt analüüsima praegust olukorda ning seejärel otsustama, kui detailseid andmeid peaksid töandjad oma töötajate kohta koguma.

Eelnõu ühe peamise eesmärgina on välja toodud soolise võrdõiguslikkuse seaduse täitmise järelevalve tõhustamist. Samas ei selgu seletuskirjast, miks on vaja järelevalvet tõhustada. Kui järelevalve ei ole piisavalt tõhus, siis tuleks esimese sammuna välja uurida need põhjused, mis takistavad järelevalevt. Ei saa välistada, et järelevalve tõhustamiseks tuleb kasutusele võtta muud meetmed (nt asjaomastel institutsioonide prioriteetide muutmine, ressursside suurendamine), mitte kohustada töandjaid koguma detailset tööpõhist statistikat.

Seletuskirjas (lk 1) on väljatoodud, et määruse üheks peamiseks eesmärgiks on ka toetada töandjaid soolise võrdõiguslikkuse seaduses sätestatud kohustuste järgimisel. Kaubanduskojale ei ole ettevõtted teada andnud, et neil esineks märkimisväärsed probleeme soolise võrdõiguslikkuse seaduses sätestatud kohustuste täitmisel ning nad vajaksid riigipoolset toetust õigusakti kehtestamise näol. Sellist ettevõtete muret ei ole kirjeldatud ka seletuskirjas.

Ühtlasi oleks meie hinnangul mõistlik, kui Eelnõus välja toodud kohustusi piloteeritaks vabatahtlikult näiteks mõnes avaliku sektori organisatsioonis, mis annaks võimaluse hinnata, kui mahukas on konkreetsete kohustustega seotud töö ning milliseid tulemusi sellise kohustuse seadmine annaks, sh kuidas paraneks sooline võrdõiguslikkus ning mil määral täituksid seatud eesmärgid.

Kokkuvõtteks, Kaubanduskoda ei toeta Eelnõud, sest see ei aita tänase hinnangu kohaselt kaasa selle eesmärgidena nimetatud saavutamisele ning tekitab juurde põhjendamatu koormust nii ettevõtetele kui ka avaliku sektori asutustele. Leiame, et andmete kogumise kohustuse täpsustamine Eelnõus kirjeldatud viisil ei ole proportsionaalne meede võrdõiguslikkuse valdkonnas olevate probleemide lahendamisel. Iga uue kohustuse kehtestamisele või täpsustamisele peaks eelnema põhjalik analüüs ning muudatus tuleks sisse viia ainult juhul, kui muudatusest saadav kasu ületab selgelt sellega kaasnevaid kulusid. Eelnõu seletuskirjas ei ole aga hetkeolukorda, määruse rakendamisega seonduvaid kulusid ega alternatiivseid meetmeid hinnatud ning Eelnõu ettevalmistus on selles osas olnud ebapiisav.

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja ettepanekutega arvestada. Vajadusel oleme nõus oma ettepanekuid lähemalt selgitama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070